

KETVIRTADIENIS
GEGUŽĒS 10

1

SKYRIUS

— **A**tstovų Rūmų specialiojo komiteto posėdis pradedamas... Užuodę kraują, rykliai suka ratu plėsdami šnerves. Iš viso trylika: aštuoni iš opozicinės partijos ir penki iš mano, trylika ryklių, nuo kurių, pasitelkęs į pagalbą savo advokatus ir patarėjus, ruošiausi gintis. Buvau patyręs savo kailiu, kad gintis nuo plėšrūnų nelengva, nors ir kaip būtum pasiruošęs. Ateina toks metas, kai nebelieka kitos išeities, kaip tik pulti ir smogti.

Nė nebandykite, – vakar vakare jau nebe pirmą kartą perspėjo mane Kerolainė Brok, mano administracijos vadovė. – Nė negalvokite eiti į tą komiteto posėdį, sere. Nieko nelaimėsite, tik prarasite viską.

Jums negalima atsakinėti į jų klausimus, sere.

Paprasčiausiai neteksite savo posto, pone prezidentė.

Permetu akimis trylika žmonių, sėdinčių ilga eile priešais mane, – šiuolaikinę ispanų inkviziciją. Žilaplaukis vyriškis pačiame vidury už lentelės su užrašu *p. RODSAS* krenkšteli.

Lesteris Rodsas, Atstovų Rūmų pirmininkas, paprastai nedalyvauja komiteto posėdžiuose, bet padarė išimtį šitam specia-

liajam komitetui ir, negana to, parinko į jį vien savo šalininkus, kongresmenus, kurių pagrindinis gyvenimo tikslas, regis, nutraukti mano įgaliojimus ir sunaikinti mane politiškai ir asmeniškai. Nuožmi kova dėl valdžios vyksta nuo laikų, senesnių už biblinius, bet kai kurie mano priešininkai iš tiesų kruvinai nenkenčia manęs. Jie ne tik trokšta išgrūsti mane iš Baltųjų rūmų. Jie nusiramins tik tada, kai pasodins mane už grotų, pribaigs, ketvirčiuos ir ištrins mano vardą iš istorijos vadovėlių. Po velnių, jei būtų jų valia, sudegintų mano namus Šiaurės Karolinoje ir apspjaudytų mano žmonos kapą.

Pritraukiu visu ilgiu ištemptą mikrofono kaklą kuo arčiau sąvęs. Nenoriu kalbėti pakumpęs, kai komiteto nariai sėdi aukštuose odiniuose krėsluose nelyginant karaliai ar karalienės sostuose. Pakumpęs atrodyčiau silpnas, nuolankus – pasąmonėje sužadindčiau jiems mintį, kad priklausau nuo jų malonės.

Aš vieni vieną savo krėslė. Nei padėjėjų, nei advokatų, nei užrašų. Amerikiečiai nepamatys, kaip aš pakuždomis tariuosi su savo advokatu, delnu uždengęs mikrofoną, paskui patraukiu ranką liudydamas, kad *nieko panašaus neprisimenu, kongresmene*. Aš nesislepiu. Neturėčiau čia būti ir nė velnio neabejoju, kad nenoriu čia būti, bet esu. Tik aš. Jungtinių Amerikos Valstijų prezidentas, akis į akį su kaltintojų gauja.

Susėdęs salės kampe, posėdį stebi mano pagrindinių padėjėjų triumviratas: administracijos vadovė Kerolainė Brok, Denis Akersas, senas mano draugas ir Baltųjų rūmų juriskonsultas, ir Dženė Brikman, administracijos vadovės pavaduotoja ir vyriausioji patarėja politikos klausimais. Visi kaip vienas stojiški, bejausmiai veidais, susirūpinę. Nė vienas jų nenorėjo, kad liudyčiau komiteto posėdžiui. Jie vieningai priėjo prie išvados, kad, kaip prezidentas, darau didžiausią klaidą.

Bet aš esu čia. Metas atėjo. Pamatysime, ar jie sakė teisybę.

– Pone prezidentė.

– Pone pirmininke.

Šiuo atveju tikriausiai turėčiau vadinti jį *ponu Atstovų Rūmų pirmininku*, galėčiau pavadinti ir kitaip, bet nenoriu.

Posėdis gali prasidėti įvairiais būdais. Atstovų Rūmų pirmininkas taria sau sveikinamąjį žodį pateikdamas jį kaip klausimą. Keli nesudėtingi įžanginiai klausimai. Tačiau esu matęs nemažai vaizdo įrašų, kuriuose Lesteris Rodsas klausinėjo liudytojus dar tada, kai nebuvo Atstovų Rūmų pirmininkas, o tik eilinis kongresmenas, paprastas Atstovų Rūmų Priežiūros komiteto narys, ir žinau, kad jis mėgsta smogti iš peties, aptikti liudytojų silpnąsias vietas ir juos sutriuškinti. Jis supranta, – tiesą pasakius, po to, kai 1988 metais Maiklas Dukakis susikirto atsakydamas į pirmąjį darbotvarkės klausimą dėl mirties bausmės panaikinimo, kiekvienas supranta, – kad, sudirbus žmogų pirmuoju klausimu, išskyrus tai, niekas daugiau nieko neprisimins.

Ar Atstovų Rūmų pirmininkas panaudos tą pačią taktiką puldamas dabartinį prezidentą?

Be jokios abejonės.

– Prezidente Dankenai, nuo kada mes globojame teroristus? – prabyla jis.

– Mes jų neglobojame, – atsakau mikliai, beveik dengdamas jo žodžius, nes, atsakant į tokius klausimus, delsti negalima. – Ir niekada neglobosime. Bent jau tol, kol esu prezidentas.

– Esate tuo tikras?

Ar jis iš tiesų taip sakė? Man nukaista veidas. Nė minutės nepraėjo, o jis jau mane įsiutino.

– Pone Atstovų Rūmų pirmininke, kalbu tai, ką galvoju, – atsakau. – Ką gi, išsiaiškinkime viską iš pat pradžių. Mes neglobojame teroristų.

Išklausęs mano pastabą, jis lukteli.

– Tiek to, pone prezidente, galimas daiktas, mes tiesiog analizuojame žodžius. Ar „Džihado sūnus“ laikote teroristine organizacija?

– Žinoma.

Mano padėjėjai perspėjo, kad nesakyčiau *žinoma*: jei to žodžio neištari atitinkamu tonu, jis gali nuskambėti arba pernelyg pompastiškai, arba atlaidžiai.

– Šitą grupę remia Rusija, ar ne?

Aš linkteliu.

– Taip, Rusija retkarčiais remia „Džihado sūnus“. Mes smerkiame Rusijos paramą „Džihado sūnams“ ir kitoms teroristinėms organizacijoms.

– „Džihado sūnūs“ įvykdė teroristinius išpuolius trijuose skirtinguose žemynuose, ar ne?

– Taip, visiškai teisingai.

– Jie atsako už tūkstančių žmonių žūtį, taip?

– Taip.

– Įskaitant amerikiečius.

– Taip.

– Sprogimai Briuselio viešbutyje „Bellwood Arms“, kur žuvo penkiasdešimt septyni žmonės, įskaitant Kalifornijos valstijos įstatymų leidėjų delegaciją? Įsilaužimas į Gruzijos skrydžių valdymo centrą, nulėmęs sunkius padarinius: sudužo trys orlaiviai, viename jų skrido Gruzijos ambasadorius Jungtinėse Amerikos Valstijose?

– Taip, – atsakau. – Šie abu įvykiai atsitiko prieš man tampa prezidentu, taip, žinoma, „Džihado sūnūs“ prisiėmė atsakomybę už abu teroro aktus...

– Puiku, pakalbėkime apie tai, kas atsitiko jums *tapus* prezidentu. Ar iš tiesų vos prieš kelis mėnesius „Džihado sūnūs“ įsilaužė į Izraelio ginkluotųjų pajėgų sistemas ir paviešino įslaptintą informaciją apie Izraelio karines operacijas ir kariuomenės judėjimą?

– Taip, – atsakau. – Tikrai.

– Ir kur kas arčiau namų, čia, Šiaurės Amerikoje, – tęsia jis. – Praeitą savaitę. Penktadienį, gegužės ketvirtą dieną. Ar „Džihado sūnūs“ neįvykdė kito teroro akto, kai įsilaužė į Toronto metro

traukinių eismo valdymo centro kompiuterius, išjungė juos ir sukėlė avariją, per kurią septyniolika žmonių žuvo, dešimtys sužeistų, o keli tūkstančiai ne vieną valandą buvo palikti tūnoti tamsoje?

Jo teisybė, „Džihado sūnūs“ atsakingi ir už tai. Ir aukų skaičius taip pat teisingai nurodytas. Tačiau, „Džihado sūnų“ nuomone, tai buvo ne teroro aktas.

Tai buvo tik bandymas.

– Toronte žuvo keturi amerikiečiai, tiesa?

– Tiesa, – atsakau. – „Džihado sūnūs“ neprisiima atsakomybės už tą aktą, bet, mūsų nuomone, atsakingi už jį.

Jis linkteli, užmeta akį į savo užrašus.

– Atsakingas „Džihado sūnų“ vadeiva, pone prezidente. Tas žmogus – tai Suleimanas Sindorukas, tiesa?

Še tau!

– Taip, Suleimanas Sindorukas – „Džihado sūnų“ vadeiva, – pritariu.

– Pavojingiausias ir daugiausia nuostolių pasaulyje pridaręs kibernetinis teroristas, tiesa?

– Sakyčiau, taip.

– Turkų kilmės islamistas, ar ne?

– Jis turkų kilmės, bet ne islamistas, – sakau. – Jis pasaulietinis kraštutinis nacionalistas, kovojantis prieš Vakarų įtaką Vidurio ir Pietryčių Europoje. Jo džihadas neturi nieko bendra su religija.

– Tai jūs taip sakote.

– Taip parašyta visose žvalgybos pažymose, kokias aš esu kada nors matęs, – atsakau. – Beje, jūs, pone Atstovų Rūmų pirmininke, taip pat jas skaitėte. Jeigu norite čia pasitelkti islamofobinę retoriką, – prašom, bet nuo to mūsų šalis netaps nė trupučio saugesnė.

Atstovų Rūmų pirmininkas kreivai šypteli.

– Šiaip ar taip, jis yra labiausiai pasaulyje medžiojamas teroristas, ar ne?

– Mes norime jį sučiupti, – sakau. – Mes norime sučiupti visus teroristus, bandančius pakenkti mūsų šaliai.

Jis nutyla. Svarsto, ar verta dar kartą mane klausti: *Ar esate tuo tikras?* Jei paklaus, man teks sukaupti visą valią, kad netrinkelėčiau kumščiu į stalą ir negriebčiau jam už gerklės.

– Taigi aiškumo dėlei tarkime, kad Jungtinės Valstijos nori sugauti Suleimaną Sindoruką, – sako jis.

– Nėra ko aiškintis, – atkertu. – Šiuo klausimu visada viskas buvo aišku. Visada. Jau dešimt metų mes medžiojame Suleimaną Sindoruką. Ir nesiliausime medžiojė, kol jį sučiupsime. Dabar jums viskas aišku?

– Ką gi, pone prezidente, su visa pagarba...

– Ne, – pertraukiu aš. – Jeigu pradodate klausimą žodžiais „su visa pagarba“, vadinasi, ketinate pasakyti ką nors nepagarbaus. Galite galvoti, ką tik norite, pone Atstovų Rūmų pirmininke, bet turite gerbti – jei ne mane, tai visus kitus žmones, skiriančius gyvenimą kovai su terorizmu ir mūsų šalies saugumui. Mes ne tobuli ir niekada tokie nebūsime. Bet mes visada stengsimės daryti viską, kas įmanoma. – Paskui atsainiai mosteliu jam. – Dabar klauskite, jei norite.

Mano pulsas pašėlusiai tvinksi, giliai įkvepiu oro ir žvilgteliu į savo patarėjų trijulę. Dženė, patarėja politikos klausimais, linkčioja man: ji visada pageidauja, kad būčiau kuo griežtesnis mūsų naujam Atstovų Rūmų pirmininkui. Denio veidas neįžvelgiamas. Kerolainė, mano šaltakraujiškoji administracijos vadovė, sėdi palinkusi, smakrą parėmusi ant sunertų rankų. Jeigu jos būtų olimpinių žaidynių teisėjos, už tą protrūkį Dženė man skirtų devynis taškus, o Kerolainė mažiau nei penkis.

– Aš nekvestionuosiu savo patriotizmo, pone prezidente, – sako žilaplaukis priešininkas. – Amerika labai susirūpinusi tuo, kas praeitą savaitę atsitiko Alžyre, mes prie to klausimo dar nepriėjome. Amerikiečiai turi teisę žinoti, kieno jūs pusėje.

– Kieno *pusėje*? – Palinkstu į priekį vos neapversdamas mikrofono. – Aš drauge su amerikiečiais, štai *kieno* aš pusėje.

– Pone prezii...

– Aš drauge su amerikiečiais, kurie dieną naktį rūpinasi mūsų šalies saugumu. Drauge su tais, kurie nieieško žiūronų ir nesvarsto, iš kurios pusės pučia politiniai vėjai. Drauge su tais, kurie vykdo savo pareigą nesiekdami šlovės ir kritikuojami nesugeba apsiginti. Štai kieno pusėje esu.

– Prezidente Dankenai, aš tvirtai palaikau moteris ir vyrus, kasdien kovojančius dėl mūsų šalies saugumo, – sako jis. – Bet dabar kreipiuosi ne į juos, kreipiuosi į *jus*, sere. Ir mes čia ne žaidimus žaidžiame. Man tai neteikia jokio malonumo.

Esant kitokioms aplinkybėms, nusikvatočiau. Lesteris Rodsas nekantriai laukė šito komiteto posėdžio – kur kas nekantriau nei koledžo studentas, laukiantis dvidešimt pirmojo pilnamestės gimtadienio.

Spektaklis, ir tiek. Atstovų Rūmų pirmininkas Rodsas organizavo komitetą turėdamas vienintelį tikslą – apkaltinti prezidentą netinkamu elgesiu, kad Atstovų Rūmų teisingumo komitetas turėtų pagrindą pradėti apkaltos procesą. Aštuoni Kongreso nariai, jo šalininkai, visi kaip vienas tokie pasitikintys savimi rinkiminėse apygardose, kad net nusimovę kelnes vidury posėdžio ar net ištisus metus gaudę varnas, vis vien ne tik būtų perrinkti po dvejų metų, bet ir neturėtų varžovų.

Mano padėjėjai neklysta. Nesvarbu, ar man metami kaltinimai pagrįsti, ar lengvai paneigiami, ar išvis jų nėra. Burtas jau mestas.

– Užduokite savo klausimus, – sakau. – Baikim pagaliau tą šaradą.

Denis Akersas savo kampe susiraukia, kažką kužda Kero-lainei, ši linkteli galvą, bet veido išraiška tebėra kaip pokerio lošėjo. Deniui nepatinka mano žodžiai apie *šaradą*, išpuolis prieš komitetą. Jau ne kartą buvo man sakęs, kad pasielgiau

„blogai, labai blogai“, Kongresui duodamas rimtą pagrindą pradėti apkaltą.

Jis teisus. Tik ne viską žino. Jis neturi priegios prie slaptos informacijos, tad nežino, ką žinau aš, ką žino Kerolainė. Jei žinotų, visiškai kitaip pažvelgtų į šį reikalą. Jis suvoktų apie grėsmę mūsų šaliai, tokią grėsmę, kokia mums niekada dar negrėsė.

O toji grėsmė paskatino mane imtis priemonių, kokių niekada nebūčiau ketinęs imtis.

– Pone prezidente, ar jūs skambinote Suleimanui Sindorukui sekmadienį, šių metų balandžio dvidešimt devintą dieną? Maždaug prieš savaitę? Kalbėjotės ar nesikalbėjote telefonu su labiausiai pasaulyje ieškomu teroristu?

– Pone Atstovų Rūmų pirmininke, – atsakau, – kaip jau ne kartą anksčiau esu sakęs ir kaip jūs žinote, galima viešinti toli gražu ne viską, ką mes darome stengdamiesi apsaugoti savo šalį. Amerikiečiai supranta, kad šalies saugumas ir užsienio politika priklauso nuo daugelio dalykų, gausybės sudėtingų susitarimų ir sandorių, ir kad kai kuriuos klausimus mano administracija turi įslaptinti. Ir ne tiek norime, kiek privalome laikyti tai paslapyje. Tokia vykdomosios valdžios privilegija.

Rodsas tikriausiai bandytų užginčyti, kad dokumentų įslaptinimas – vykdomosios valdžios privilegija. Tačiau, pasak Denio Akerso, mano Baltųjų rūmų juriskonsulto, aš laimėsiu kovą, nes užsienio politiką vykdau remdamasis savo konstitucine teise.

Vis dėlto, tariant šiuos žodžius, man gniaužia paširdžius. Bet Denis sakė, kad galiu nesiremti ta privilegija, galiu tiesiog jos atsisakyti. Ir jeigu jos atsisakysiu, turėsiu atsakyti į klausimą, ar užpraeitą sekmadienį skambinau telefonu Suleimanui Sindorukui, pasaulyje labiausiai ieškomam teroristui.

O į šitą klausimą aš neatsakysiu.

– Ką gi, pone prezidente, nemanau, kad amerikiečiai laikytų tai atsakymu į klausimą.

Ką gi, pone Atstovų Rūmų pirmininke, nesu įsitikinęs, kad amerikiečiai apskritai laikytų jus Atstovų Rūmų pirmininku, nors, beje, amerikiečiai ir nerinko jūsų Atstovų Rūmų pirmininku, ar ne? Per rinkimus į Kongresą jūs surinkote vos aštuoniasdešimt tūkstančių balsų Indianos valstijos trečiojoje rinkiminėje apygardoje. Aš surinkau šešiasdešimt keturis milijonus balsų. Tačiau jūsų partijos draugeliai išrinko jus partijos vadovu, nes sukaupėte jiems krūvą pinigų ir pažadėjote pamauti mano galvą ant mieto.

Ko gero, per televiziją tokia kalba neatrodytų tinkamai.

– Vadinasi, jūs neneigiate, kad balandžio dvidešimt devintą dieną skambinote Suleimanui Sindorukui? Juk taip ir buvo, ar ne?

– Aš jau atsakiau į jūsų klausimą.

– Ne, pone prezidente, neatsakėte. Ar žinote, kad prancūzų laikraštis „Le Monde“ paskelbė nutekėjusius telefono pokalbio įrašus drauge su anoniminio šaltinio pareiškimu, liudijančius, kad šių metų balandžio dvidešimt devintą dieną, sekmadienį, jūs skambinote telefonu Suleimanui Sindorukui ir su juo kalbėjotės? Ar žinote tai?

– Skaičiau tą straipsnį, – atsakau.

– Jūs tai neigiate?

– Atsakau jums tais pačiais žodžiais, kokiais ką tik atsakiau. Neketinu leisti į diskusijas. Neketinu pradėti žaidimo „ar skambinau, ar ne“. Nei patvirtinu tai, nei paneigiu, ir net neketinu aptarti su jumis, kokių priemonių ėmiausi šaliai apsaugoti. Nieku gyvu, kol šalies saugumo dėlei privalau laikyti tai paslapyje.

– Ką gi, pone prezidente, jeigu vienas didžiausių Europos laikraščių paskelbė tą žinią, abejoju, ar paslaptis išsaugota.

– Aš jau atsakiau į jūsų klausimą.

Dieve, kalbu kaip paskutinis mulkis. Ne, dar blogiau: kaip advokatas.

– Štai ką rašo „Le Monde“. – Jis iškelia laikraštį. – „JAV prezidentas Džonatanas Dankenas susisiekė telefonu ir kalbėjosi su

Suleimanu Sindoruku, „Džihado sūnų“ vadeiva, vienu iš pasaulyje ieškomiausių teroristų, bandydamas rasti bendrą poziciją tarp teroristinės organizacijos ir Vakarų. Jūs neigiate tai, pone prezidente?

Negaliu atsakyti į šį klausimą, ir jis tai žino. Jis žaidžia su manimi kaip kačiukas su siūlų kamuoliu.

– Aš jau atsakiau į šį klausimą, – sakau. – Ir neketinu kartotis.

– Baltieji rūmai taip ir nepakomentavo šio „Le Monde“ straipsnio.

– Tiesa.

– Suleimanas Sindorukas, priešingai, atsiliepė, ar ne? Jis išplatino vaizdo įrašą, kuriame pareiškia: „Prezidentas kaip įmanydamas gali melsti pasigailėjimo. Amerikiečiai niekada nesulauks mano malonės.“ Ar ne taip jis sakė?

– Taip jis ir pasakė.

– Atsakydami į tai, Baltieji rūmai paskelbė pareiškimą. Jame sakoma: „Jungtinės Valstijos niekada neatsilieps į pasipiktinimą keliančius teroristo grasinimus.“

– Taip, – sakau. – Mes neatsiliepsime.

– Pone prezidente, ar jūs meldėte jo malonės?

Dženė Brikman, patarėja politikos klausimais, kone raunasi plaukus. Ji neturi prieigos prie slaptos informacijos, tad nežino visos istorijos, bet, svarbiausia, ji nori, kad šiame posėdyje būčiau karingas. *Jeigu nemokate atsikirsti, – sakė ji, – verčiau neikite. Tapsite politinė pinjata, iš kurios jie stengsis išmušti kuo daugiau informacijos.*

Ji neapsiriko. Štai dabar Lesteris Rodsas ima lazda tikėdamasis, kad iš mano kūno išbyrės krūva slaptos informacijos ir politinių klaidų.

– Jūs kratote galvą, pone prezidente. Atsakykite tiesiai šviesiai: ar neigiate, kad meldėte Suleimaną Sindoruką malo...

– Jungtinės Amerikos Valstijos nieko iš nieko nemeldžia, – atrėžiu.

– Gerai, vadinasi, jūs atmetate Suleimano Sindoruko tvirtinimą, kad jūs meldėte...

– Jungtinės Amerikos Valstijos niekada nieko iš nieko nemaldaus, – kartoju. – Ar jums aišku, pone Atstovų Rūmų pirmininke? Gal pageidaujate, kad dar sykį pakartočiau?

– Ką gi, jeigu jo nemeldėte...

– Prašom kitą klausimą, – sakau.

– Gal jūs maloniai prašėte jį nepulti mūsų?

– Prašom kitą klausimą, – sakau vėl.

Jis delsia, žiūri į savo užrašus.

– Mano laikas baigiasi, – pabrėžia. – Turiu dar kelis klausimus.

Su vienu baigta – beveik baigta, – bet savo eilės laukia dar dvylika kvotėjų, paruošusių šmaikščius, sąmojingus ir suktus klausimus, kad galų gale galėtų sušukti: *pagavau!*

Atstovų Rūmų pirmininkas pagarsėjęs ne tik įžanginiais, bet ir baigiamaisiais klausimais. Šiaip ar taip, numanau, ko jis žada klausti. Ir jis jau žino, kad negalėsiu atsakyti.

– Pone prezidentė, – kreipiasi jis, – gal prisiminkime, kas atsitiko antradienį, gegužės pirmąją. Alžyre.

Vos prieš savaitę.

– Antradienį, gegužės pirmąją, – pradeda jis, – būrelis Ukrainai palankių, prieš Rusiją nusiteikusių separatistų Šiaurės Alžyre užpuolė rančą, kurioje, kaip manoma, slapstėsi Suleimanas Sindorukas. Ir iš tiesų jis ten slapstėsi. Nustatę Suleimano Sindoruko buvimo vietą, jie nuvažiavo į rančą ketindami jį nužudyti. Bet jiems, pone prezidentė, sutrukdė Jungtinių Amerikos Valstijų specialiųjų pajėgų būrys ir CŽV slaptieji agentai. Ir Suleimanas Sindorukas paspruko lyg niekur nieko.

Aš netariu nė žodžio.

– Ar ta kontrataka įvykdyta jūsų įsakymu, pone prezidentė? – klausia jis. – O jeigu taip, tai kodėl? Kodėl Amerikos prezidentas siunčia Jungtinių Valstijų pajėgas gelbėti teroristo gyvybės?

2

SKYRIUS

Posėdžio pirmininkas pristato džentelmeną iš Ohajo valstijos: ponas Kernsas.

Grumdamasis su nuovargiu, sugnybiu dviem pirštais viršunosę. Pastarąją savaitę teko miegoti vos po kelias valandas per parą, be to, išsekino protinė mankšta ginantis supančiotomis rankomis. O svarbiausia – esu labai susierzinęs. Turiu daug darbo. Ir man trūksta laiko.

Pažvelgiu į kairę – komiteto nariai dešinėje. Maikas Kernsas, Atstovų Rūmų teisingumo komiteto pirmininkas ir Lesterio Rodso globotinis, mėgsta ryšėti peteliškę, kad suprastume, koks jis protingas. Esu matęs priklijuotų lipniųjų lapelių su pastabomis – minties genijus.

Bet jis moka klausinėti. Prieš tapdamas politiku, daug metų ėjo federalinio kaltintojo pareigas. Tarp jo trofėjų – dviejų farmacijos kompanijų generalinių direktorių ir vieno buvusio gubernatoriaus galvos.

– Sutramdyti teroristus, pone prezidente, – svarbiausias nacionalinio saugumo klausimas. Jūs sutinkate?

– Visiškai.

– Vadinas, turėtumėte sutikti, kad valstybės išdavyste gali būti kaltinamas kiekvienas Jungtinių Valstijų pilietis, *sutrukęs* mums kovoti su teroristais?

– Pasmerkčiau tokį veiksma, – sakau.

– Ar tai būtų valstybės išdavystė?

– Tai turėtų spręsti teisininkai ir teismas.

Mudu abu teisininkai, bet aš savo nuomonę išreiškiu aiškiai.

– O jeigu kovoti su teroristais trukdytų prezidentas, ar tai būtų pagrindas skelbti apkaltą?

Džeraldas Fordas kartą pasakė, kad yra pagrindas skelbti apkaltą, jeigu tam pritaria Atstovų Rūmų dauguma.

– Tai ne man spręsti, – atsakau.

Jis linkteli.

– Tikrai ne. Anksčiau jūs nepanorote atsakyti, ar įsakėte Jungtinių Amerikos Valstijų specialiosioms pajėgoms ir CŽV slaptiesiems agentams sutrukdyti smogikams Alžyre pulti Suleimaną Sindoruką.

– Aš pasakiau, pone Kernsai, kad kai kurių nacionalinio saugumo klausimų negalima svarstyti viešai.

– Kaip rašo „New York Times“, jūs veikėte remdamasis įslaptinta informacija, kad Rusijai priešiška smogikų grupė nustatė Suleimano Sindoruko buvimo vietą ir vos jo nenužudė.

– Skačiau. Neaptarinėsiu to.

Anksčiau ar vėliau kiekvienam prezidentui tenka priimti tokius sprendimus, kai teisingas pasirinkimas tampa bloga politika – bent jau tuo metu. Jei rizika didelė, darote tai, kas, jūsų nuomone, teisinga, tikėdamasis, kad politika pakeis kryptį. Tai yra darbas, kurį pasižadėjote vykdyti.

– Pone presidente, ar jūs prisimenate Jungtinių Valstijų Kodekso aštuoniolikto straipsnio 798 skyrių?

– Pone Kernsai, aš neprisimenu visų Jungtinių Valstijų Kodekso straipsnių, bet manau, kad turite omeny Šnipinėjimo įstatymą.

– Be abejo, pone prezidente. Ten kalbama apie piktnaudžiamą slaptą informaciją. Vienoje dalyje sakoma, kad kiekvienas, kas sąmoningai naudoja slaptą informaciją pakenkdamas Jungtinių Valstijų saugumui arba šalies interesams, baudžiamas pagal federalinį įstatymą. Tiesa?

– Neabejoju, pone Kernsai, kad jūs tiksliai cituojate įstatymą.

– Jeigu prezidentas sąmoningai naudoja slaptą informaciją gindamas teroristą, kuris kėsinaisi mus užpulti, ar įstatymas taikytinas šiam atvejui?

Ne. Baltųjų rūmų patarėjo nuomone, šis skyrius negali būti taikomas prezidentui, nes tai būtų naujas šio įstatymo traktavimas, o prezidentas gali išslaptinti bet kokią informaciją, kokią tik nori.

Tačiau tai neturi reikšmės. Netgi tuo atveju, jeigu būčiau linkęs leisti į semantinius teisinius ginčus dėl federalinio įstatymo ribų, – o aš nesu linkęs, – jie gali skelbti man apkaltą už viską, kas tik šaus į galvą. Net ir ne už nusikaltimą.

Viskas, ką dariau, buvo daroma šaliai apginti. Dar sykį tai padaryčiau. Visa bėda, kad nieko negaliu apie tai kalbėti.

– Galiu pasakyti tik tiek, kad aš visada veikiu turėdamas galvoje savo šalies saugumą. Ir visada taip darysiu.

Kerolainė kampe kažką skaito telefone, atsako. Nenuleidžiu nuo jos akių dėl visa ko, jei man prireiktų viską mesti ir veikti kita linkme. Kokia nors žinia iš generolo Berko, iš Centrinės ginkluotųjų pajėgų vadovybės? Iš gynybos sekretoriaus pavaduotojo? Iš Nepaprastųjų situacijų valdymo komandos? Dabar turime užtektinai pajėgumų tai grėsmei kontroliuoti ir gintis nuo jos. Tačiau bet kuriuo metu gali rasti daugiau grėsmių. Mes manome – viliamės, – kad atsargoje turime dar vieną dieną. Bet tik vienas dalykas yra tikras – kad nėra *nieko* tikra. Privalome būti pasiruošę kiekvieną akimirką, jau dabar, tam atvejui...

– Ar, skambindamas Islamo valstybės vadovams, tikitės taip apsaugoti mūsų šalį?

– Ką? – klausiu iš naujo įtempdamas dėmesį. – Ką jūs čia šnekate? Aš niekada nesu skambinęs Islamo valstybės vadovams. Kuo čia dėti Islamo valstybės vadovai?

Dar nebaigęs sakinio, susivokiu, ką padariau. Mielai griebčiau tuos žodžius ir susikiščiau atgal į gerklę. Bet jau po laiko. Užsižiopsojau, ir jis pagavo mane.

– Oho, – sako jis. – Kai klausiu jus, ar skambinate Islamo valstybės vadovams, nedviprasmiškai sakote: ne. Tačiau, kai Atstovų Rūmų pirmininkas klausia jus, ar skambinate Suleimanui Sindorukui, jūs kalbate apie „vykdomosios valdžios privilegiją“. Man rodos, amerikiečiai suvoks skirtumą.

Aš garsiai iškvėpiu ir žiūriu į Kerolainę Brok, žvelgiančią į mane tokia pat negailestinga veido išraiška, nors, man rodos, jos primerktose akyse pastebiu lyg priekaištą: *ar aš jums nesakiau*.

– Kongresmene Kernsai, tai nacionalinio saugumo klausimas, o ne šiaip koks žaidimas *pagavau tave*. Tai rimtas dalykas. Kai sugalvosite pateikti man rimtą klausimą, mielai jums atsakysiu.

– Pone prezidente, tame susirėmime Alžyre žuvo vienas amerikietis. Vienas amerikietis, CŽV agentas Natanas Kromartis, bandydamas Rusijai priešišku smogikų grupei neleisti nužudyti Suleimano Sindoruko. Manau, amerikiečiams tai pasirodys rimtas klausimas.

– Natanas Kromartis buvo didvyris, – sakau. – Mes gedime jo. Aš taip pat gedžiu.

– Ar jūs girdėjote, ką apie tai pasakė jo motina?

Girdėjau. Mes visi girdėjome. To, kas atsitiko Alžyre, neviešiname. Kitaip negalėjome. Bet vėliau smogikų grupė internete išplatino vaizdo įrašą apie žuvusį amerikietį, ir ilgai netrukus Klara Kromarti atpažino savo sūnų Nataną. Ji atskleidė, kad jis buvo CŽV agentas. Išėjo labai šūdinai, kilo didelis triukšmas. Žiniasklaidininkai apspito ją, ir kelias valandas motina reikalavo atsakyti, kodėl jos sūnus turėjo žūti gindamas teroristą, kaltą

dėl šimtų niekuo dėtų žmonių, įskaitant daugybės amerikiečių, mirties. Sielvarto palaužta, ji beveik surašė komiteto posėdžio scenarijų.

– Ar jūs nemanote, pone prezidente, kad turėtumėte atsakyti į Kromarčių šeimos klausimus?

– Natanas Kromartis buvo didvyris, – pakartojau. – Jis buvo patriotas. Ir, kaip ir diduma žmonių, suprato, kad viešai nevalia aptarti to, ką darome valstybės saugumo labui. Aš konfidencialiai kalbėjau su poniu Kromarti ir pareiškiau užuojautą dėl sūnaus netekties. Bet šio klausimo nekomentuosiu. Negaliu ir neketinu komentuoti.

– Ką gi, pone prezidente, kaip jūs manote atsigręžęs į praeitį, ar sėkminga jūsų derybų politika su teroristais? – klausia jis.

– Aš nesideru su teroristais.

– Kaip norite, taip vadinkite, – sako jis. – Skambinate jiems. Aptariate su jais kai kuriuos reikalus. Globojate juos...

– Aš jų negloboju...

Virš galvos sužybsi lemputė, du trumpi žybsniai. Kažkas su niurna nepatenkintas, ir Kerolainė Brok atgyja kažką dėdamasi į galvą.

Naudodamasis pauze, kongresmenas peršoka prie kito klausimo.

– Pone prezidente, jūs neslepiate, kad labiau vertinate dialogą nei jėgos poziciją, kad esate labiau linkęs derėtis su teroristais.

– Ne, – sakau nutęsdamas žodį, smilkiniuose tvinkčioja, nes toks supaprastinimas atspindi visa tai, kas šlubuoja mūsų politikoje. – Jau ne kartą esu sakęs, kad jeigu įmanoma taikiai išspręsti klausimą, geriausia spręsti jį taikiai. Užmezgti dialogą nereiškia pasiduoti. Kongresmene, ar mes čia susirinkome ginčytis užsienio politikos klausimais? Aš noriu vietoj šios raganų medžioklės pasiūlyti rimtą pokalbį.

Žvilgtelėjęs į salės kampą, matau, kaip raukosi Kerolainė Brok – reta prošvaistė jos akmeniniame veide.

– Užmegzti dialogą su priešū – tai viena, pone prezidente, o globoti – visai kas kita.

– Aš *negloboju* mūsų priešų, – sakau. – Ir neatsisakau veikti iš jėgos pozicijos. Griebtis jėgos – irgi išeitis, bet aš griebsiuosį jos tik būtiniausiu atveju. Tai nelengva suprasti kokiam tėvų išlaikomam dykaduoniui, kuris užmiesčio klube kiauras dienas plempia alų, trinasi slaptose koledžo brolijose ir kreipiasi į visus inicialais, o aš susidūriau su priešū mūšio lauke. Aš stabtelėsiu prieš siūsdamas mūsų sūnus ir dukteris į karą, nes *buvau* vienas tų sūnų ir žinau, koks pavojus gresia.

Dženė palinksta į priekį trokšdama tęsinio, ji visada nori, kad kuo smulkiau pasakočiau apie savo karinę tarnybą. *Papasakokite jiems apie atliktą pareigą tėvynei. Apie tai, kaip pakliuvote į nelaisvę. Apie sužeidimus, kankinimus.* Dėl šito vyko begalinė kova visos kampanijos metu, nes tai turėjo būti viena iš man palankiausių aplinkybių. Mano patarėjai labai pageidautų, kad tik apie tai ir kalbėčiau. Bet aš niekada nenusileidžiu. Apie kai kuriuos dalykus nedera kalbėti.

– Jūs baigėte, pone prezidi...

– Ne, dar nebaigiau. Aš jau paaiškinau viską Atstovų Rūmų vadovybei, Atstovų Rūmų pirmininkui ir kitiems. Aš pasakiau, kad negaliu dalyvauti jūsų posėdyje. Jūs galėjote pasakyti: „Ką gi, pone prezidente, mes taip pat patriotai, ir visi mes gerbsime jūsų darbą, net jei jūs negalėsite mums pranešti apie viską, kas vyksta.“ Bet juk jūs nieko panašaus nesakėte, ar ne? Jūs neištvėrėte nepasinaudojęs proga ir nepagerinęs savo reitingų. Taigi dabar viešai pasakysiu tai, ką esu jums sakęs prie keturių akių. Aš neatšakinėsiu į jūsų konkrečius klausimus apie mano pokalbius arba veiksmus, nes tai pavojinga. Jie kelia *grėsmę* mūsų nacionaliniam saugumui. Jeigu man grėstų pavojus netekti posto savo šaliai apsaugoti, susitaikyčiau su tuo. Bet prašom įsidėmėti. Aš niekada nieko nepadariau ir nepasakiau, kas, mano nuomone, galėtų kelti grėsmę Jungtinių Valstijų saugumui. Ir niekada to nedarysiu.

Mano klausinėtojo nė kiek nepaveikė jam sviesti įžeidimai. Be jokios abejonės, dabar jis džiaugiasi, kad mane taip skaudžiai užgavo jo klausimai. Jis vėl žvilgteli į savo užrašus, į klausimų apmatius ir pastabas, o aš tuo tarpu bandau nusiraminti.

– Koks buvo sunkiausias jūsų sprendimas, pone Kernsai, šią savaitę? Kurią peteliškę pasirišti einant į posėdį? Į kurią pusę šukuoti tą juokingą plaukų sruogą plikei uždengti, nors ji niekam ne paslaptis? Aš gi pastaruoju metu beveik visą laiką skiriu šalies apsaugai. Tam reikia griežtų sprendimų. Kartais tenka priimti sprendimus, esant keliems ar net daugiau nežinomųjų. Kartais visi variantai būna šūdiniai, ir tenka pasirinkti, mano nuomone, mažiausiai šūdinį. Žinoma, aš svarstau, ar gerai padariau paskambindamas ir ar tai pravartu. Taigi stengiuosi daryti viską kuo geriau. Taip ir gyvenu. Tai reiškia, kad man taip pat tenka atsižvelgti į kritiką net tuo atveju, jeigu puola politinis priešas, kuris, vadovaudamasis grynai savanaudiškais sumetimais, šachmatų lentoje daro ėjimą neatsižvelgdamas į visą žaidimą, paskui viską apverčia aukštyn kojomis nėmaž nesuvokdamas, kaip paženkia valstybei.

– Pone Kernsai, aš norėčiau aptarti su jumis visus savo veiksmus, bet negaliu nacionalinio saugumo sumetimais. Be abejo, žinau, kad jūs taip pat tai žinote. Bet ir aš taip pat žinau, kad gana sunku atsisakyti tokio lengvo pigaus triuko.

Denis Akersas savo kampe kelia rankas rodydamas, kad pasibaigė laikas.

– Aha, žinote ką? Tavo teisybė, Deni. Baigta. Užtenka. Baigiame.

Pašoku ir nubloškiu mikrofoną nuo stalo. Stodamasis apverčiu kėdę.

– Suprantu, Kere. Liudyti pavojinga. Jie mane sudraskys į skutus. Aš supratau.

Kerolainė Brok atsistoja, pasitaiso kostiumėlį.

– Puiku, dėkoju visiems. O dabar prašom palikti salę.

„Salė“ – tai Ruzvelto salė priešais Ovalinį kabinetą. Tinkama vieta posėdžiams arba, kaip šiuo atveju, tokiai inscenizacijai. Taip pavadinta todėl, kad joje kabo Ruzvelto portretas – kaip Šaunusis raitelis ant žirgo* – ir Nobelio Taikos premijos diplomai, kurių pelnė už taikdario veiklą kilus Japonijos ir Rusijos karui. Joje nėra langų, o durys gerai saugomos.

Visi atsistoja. Mano spaudos atstovas nusitraukia kaklaraištį-peteliškę: niekutis, kurį pasirišo atlikdamas kongresmeno Kernso vaidmenį. Jis žiūri į mane atsiprašomu žvilgsniu, bet aš mostu atsisveikinu. Jis tiesiog suvaidino Kernsą, kad paaiškėtų, kaip beviltiškai įklimpčiau ateinančią savaitę sutikdamas liudyti specialiojo komiteto posėdyje.

Vienas mano advokatų – Baltųjų rūmų patarėjas teisės klausimais, šiandien vaidinantis Lesterį Rodsą, net užsidėjo žilą peruką, tad atrodo panašesnis į Andersoną Kuperį** nei į Atstovų Rūmų pirmininką, – nedrąsiai žvilgteli į mane, ir aš taip pat jį nuraminu.

Salei pamažu tuštėjant, drauge su adrenalinu senka mano jėgos ir drąsa. Vienintelis dalykas, kurio niekas jums nepasakys apie prezidento darbą, yra tai, kad jis veikia panašus į pirmuosius potyrius amerikietiškuose kalneliuose, kai staiga išleki į svaiginamas aukštumas, paskui nusileidi taip žemai, kad žemiau nusileisti nebeįmanoma.

Ir štai stoviu priešais Šauniojo raitelio portretą, kabantį virš židinio, klausydamasis, kaip Kerolainė, Denis ir Dženė nedrąsiai artinasi prie narvo, kuriame uždarytas sužeistas žvėris.

– Šūdžius, kokių reta, – šaltai ir abejingai sako Denis.

* Rough Riders – 1898 m. Teodoro Ruzvelto suformuotas Savanorių kavalerijos korpusas. (Čia ir kitur – vert past.)

** Anderson Cooper (1967) – JAV žurnalistas, rašytojas ir TV laidų vedėjas.

Tai mano mėgstamiausias vertinimas. Reičėlė man visada prikišdavo, kad per daug keikiuosi. Pasak jos, keikiasi tie, kuriems trūksta kūrybiškumo. Labai abejoju. Kai būna riesta, keikiuosi be galo kūrybingai.

Šiaip ar taip, tiek Kerolainė, tiek kiti mano artimiausieji padėjėjai žino, kad ši posėdžio inscenizacija man praverčia kaip terapija. Suvokdami, kad iš tikrųjų neįstengia įkalbėti manęs ne-liudyti, bent jau tikisi, kad sugebėsiu nusikratyti savo itin vaizdingų posakių ir, atsakydamas į klausimus, tame šou vengsiu necenzūrinių žodžių ir kalbėsiu prezidentui deramu tonu.

Dženė Brikman sako su jai būdingu subtilumu:

– Jeigu ateinančią savaitę sutiksite liudyti, būsite kvailas kaip arklio subinė.

Linktelio Dženei ir Deniui.

– Man reikia šnektelėti su Kere, – sakau: ji vienintelė turi teisę dirbti su išlaptinta informacija.

Ir jie išeina.

– Ar yra kokių nors naujienų? – klausiu Kerolainę, kai tik liekame akis į akį.

Ji papurto galvą.

– Nėra.

– Vadinasi, rytoj, ar ne?

– Taip, pone prezidente. – Ji krypteli smakru į duris, pro kurias ką tik išėjo Dženė su Deniu. – Žinote, jie neklysta. Tas posėdis pirmadienį pasibaigs visiška nesėkme.

– Apie posėdį jau pakalbėjome, Kere. Aš nesipriešinau tam spektakliui. Daviau jums vieną valandą. Jau baikim apie tai. Dabar turime kur kas svarbesnių reikalų, ar ne?

– Taip, sere. Komanda pasiruošusi pasitarimui.

– Aš noriu pasitarti su Grėsmių valdymo biuru, paskui su Berku, paskui su gynybos sekretoriaus pavaduotoju. Tokia seka.

– Gerai, pone.

PREZIDENTAS DINGO

– Tuoj ateinu.

Kerolainė išeina. Likęs vienas kabinete, mąstau žiūrėdamas į prezidento Teodoro Ruzvelto portretą. Bet nebegalvoju apie pirmadienį numatytą posėdį.

Mąstau, ar mūsų šalis dar gyvuos pirmadienį.